

Nr 3.

Av herr **Hagberg** i Luleå m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, med förslag till tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40.

I propositionen nr 1 punkt 8 om »Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum» påvisas hur oerhört försummad det civila luftskyddets viktigaste fråga i verkligheten är. Under åren 1937, 1938 och 1939 har riksdagen sammanlagt anvisat en halv miljon kronor till kommuner, som ansågos utsatta och önskade statsbidrag för byggande av vissa luftskyddsrum för aktiv luftskyddspersonal, och i den mån pengarna räckte till även för allmänheten. Nu uppges 470,000 kronor av dessa anslag ha disponerats. På hösten 1938 hade icke någon del av anslaget tagits i anspråk, beroende på — såsom luftskyddsinspektionen framhåller — att kommunernas planläggning av luftskyddet ännu icke hunnit så långt att planer uppgjorts för anläggande av skyddsrum. Först septemberkrisen satte litet fart på kommunerna, så att åtminstone de ringa belopp, som hittills ställts till förfogande, som sagt nästan tagits i anspråk. Trots att luftskyddsinspektionen förutsåg ett ökat kommunalt intresse och i mars detta år krävde, att 2 miljoner kronor skulle utanordnas för innevarande budgetår, föreslog regeringen, och riksdagen stannade därvid, endast 100,000 kronor för berörda ändamål under innevarande budgetår.

Kommunerna ha väntat på staten, och staten har väntat på kommunerna. Det ringa anslaget för innevarande budgetår motiverades som bekant med kommunernas bristande intresse. Luftskyddsinspektionens krav i mars månad om 2 miljoner kronor i statsbidrag till luftskyddsrum bordlades på samma grund. Nu är stormaktskriget ett faktum, och trots en enig vilja att hålla vårt land utanför veta alla vilka stora svårigheter som kunna uppstå.

För vår del ha vi alltid betonat statens skyldighet att ta initiativet och aktivisera kommunerna. Vi föreslogo i anslutning till propositionen om en ändrad luftskyddslag vid årets riksdag att kommunerna skulle åläggas »att planlägga allmänna skyddsrum och söka statsanslag för deras uppförande». Tyvärr avslog riksdagen även detta rimliga förslag med hänvisning till den pågående utredningen. Fortfarande avstår regeringen med samma motivering att föreslå åtgärder för att utlösa de lokala initiativen.

På samma grund vill inte regeringen vara med om luftskyddsinspektionens förslag till vissa ändringar av luftskyddslagen. Dessa ändringar skulle innebära att länsstyrelse kunde ålägga kommun 1) att anordna skyddsrum för den lokala luftskyddsledningen och övrig för det allmänna luftskyddet erforderlig personal ävensom för hjälpplatser och 2) att inom de orter som Kungl. Maj:t bestämde och i enlighet med av vederbörlig myndighet ut-

färdade anvisningar anordna skyddsrum för allmänheten vid torg, huvudgator och dylika trafikleder, där det kunde förväntas att samfärdsl i större utsträckning komme att äga rum under luftskyddstillstånd. I det först nämnda fallet skulle staten svara för kostnaderna, och i det andra fallet skulle staten bidra med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna. Detta är ett steg längre än vad vi ansåg det vara nödvändigt föreslå under årets lagtima riksdag. Det kan dock inte vara någon tvekan om att det förändrade läget väl motiverar luftskyddsinspektionens förslag.

Luftskyddsinspektionen har beräknat det aktuella medelsbehovet till 5,700,000 kronor till luftskyddscentraler och skyddsrum för aktiv personal, 750,000 kronor till skyddsrum för hjälpplatser och 1,920,000 kronor till skyddsrum för allmänheten eller avrundat ett sammanlagt belopp av 8,5 miljoner kronor. Detta skulle möjliggöra — enligt de vanliga kostnadsberäkningarna — luftskyddsrum för omkring 100,000 personer av de 800,000 som enligt inspektionens beräkningar anses vara i behov av dylika skyddsåtgärder.

Men inte ens detta anser regeringen sig kunna förorda. Dess förslag slutar på en summa av 4,300,000 kronor, alltså endast hälften av vad luftskyddsinspektionen föreslagit. Denna nedprutning skylles också på att den sedan lång tid arbetande utredningen inte avslutat sitt arbete. För att lugna de oroliga antyder regeringen något om att »frågan om anslag till skyddsrum för allmänheten torde böra underställas 1940 års riksdag». På detta sätt går dyrbar tid till spillo.

För vår del äro vi inte tillfredsställda med inspektionens förslag, långt mindre då med regeringens. Enligt vår mening borde kommunerna ovillkorligen åläggas att igångsätta arbeten för att skapa luftskyddsrum. Inte minst viktigt är därjämte, att man i nya fastigheter inreder luftskyddsrum och även i äldre fastigheter vidtar möjliga åtgärder för åstadkommande av åtminstone ett relativt skydd. För huvudstadens vidkommande skulle ett snabbt påbörjande av den länge diskuterade tunnelbanan omedelbart bereda ökade skyddsmöjligheter. Dylika kommunala åtgärder skulle även få en stor betydelse när det gäller att möta den arbetsbrist som krigskrisen redan aktualiserat.

Med kännedom om de rent praktiska svårigheter, när det gäller förslag, som gå utöver förberedande instanser, begränsa vi dock vårt yrkande till att föreslå,

dels att riksdagen i anledning av proposition nr 1 vid 1939 års urtima riksdag måtte som bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 8,500,000 kronor;

dels ock att riksdagen för sin del måtte besluta i enlighet med luftskyddsinspektionens förslag så förändra nu gällande luftskyddslag, att länsstyrelse kan ålägga kommun att anordna

skyddsrum för den lokala luftskyddsledningen och övrig för det allmänna luftskyddet erforderlig personal och att på av Kungl. Maj:t utpekade orter och i enlighet med av vederbörlig myndighet utfärdade anvisningar anordna skyddsrum för allmänheten vid torg, huvudgator och dylika trafikleder, där det kan förväntas att samfärdsel i större utsträckning skulle äga rum under luftskyddstillstånd, samt att kostnaderna därför skulle gäldas på det sätt luftskyddsinspektionen föreslagit. Därjämte hemställes att utskottet vid bifall till dessa förslag måtte utarbeta erforderlig lagtext.

Stockholm i september 1939.

H. Hagberg
i Luleå.

K. E. Senander.

J. H. Brädefors.
